

خلاصه پالیسی

یک روش جدید؟ اروپا، هندوستان و افغانستان پس از سال ۲۰۲۱

اندريو واتکينز، تیمور شاران

این خلاصه پالیسی تعامل هندوستان را با افغانستان در سال ۲۰۲۱ و پس از آن مختصراً مورد ارزیابی قرار میدهد. این خلاصه پالیسی در مورد اینکه چگونه افزایش ابهامات در مورد خصوصیت خروج نیروهای امریکایی می تواند منافع هندوستان را در افغانستان و منطقه متأثر سازد، بحث می نماید. همچنان این سند جزئیات سناریو هایی را که دهلی جدید به تدوین آنها نیاز دارد و گزینه های پالیسی های موجود جهت حفظ منافع آن کشور در افغانستان را توضیح مینماید. ازینکه مشارکت استراتژیک هندوستان و اتحادیه اروپا مورد حمایت قرار می گیرد اما عدم اطمینان بیشتر می باشد، این خلاصه پالیسی ساحاتی را که این دو کشور می توانند در افغانستان منافع مشترک داشته باشند، مورد بررسی قرار میدهد.

پالیسی هندوستان در قبال افغانستان: محتوا

پالیسی هندوستان در قبال افغانستان از رقابت آن کشور با پاکستان شکل می گیرد. هندوستان و افغانستان از زمان آزادی هندوستان در سال ۱۹۴۷ با هم روابط بسیار نزدیک داشته اند. افغانستان برخلاف عضویت پاکستان در ملل متحد رأی داد و متعاقباً در جریان جنگ سرد از پالیسی بیطرفی هندوستان حمایت نمود. در جریان جنگ سرد دهلی جدید، ظاهراً بخاطر متوازن نگهداشتن حمایت روزافزون پاکستان از مجاهدین، برخلاف اصول سخت گیرانه بیطرفی خود از تهاجم روسیه به افغانستان در سال ۱۹۷۹م حمایت نمود. بعد از آن، هندوستان مکرراً از آن بازیگران افغان که در توازن یا ممانعت از نفوذ پاکستان مفید ثابت می شوند، حمایت نموده است، که این حمایت شامل مساعدت به اتحاد شمال که در سال های ۱۹۹۰ در مقابل طالبان مبارزه می نمودند، می باشد (بعضی از شخصیت های اتحاد شمال هنوز هم از حمایت هندوستان برخوردار هستند). از سال ۲۰۰۱ م بدینسو، دهلی جدید در رابطه به افغانستان یک پالیسی فعال و توسعه طلبانه را که مانع نفوذ پاکستان شود، تعقیب می نماید. هندوستان در ۱۸ سال گذشته به ارزش بیش از سه میلیارد دلار مساعدت های مالی، منجمله پروژه های بزرگ زیربنایی، برنامه های آموزش های تخنیکی و دهلیز های تجارتی جدید که گزینه های تجارتی افغانستان محاط به خشکه را بیشتر می سازد، به این کشور فراهم نموده است.

پروژه صلح، خروج نیروها و نگرانی های هندوستان

ابهامات پیرامون خروج احتمالی نیروهای ناتو، دهلی جدید را به این فکر انداخته است که چگونه بهترین منافع خود را حفظ نماید. در صورتیکه خروج نیروها صورت بگیرد هندوستان با مشکلات زیاد روبرو خواهد شد که نگرانی های متعدد را بمیان خواهد آورد: اول اینکه آیا هندوستان خواهد توانست بدون حمایت گسترده کشور های غربی از دولت افغانستان حمایت نماید. مسئله دیگر اینست که هندوستان برای جلوگیری از قدرت طالبان که میتواند به پاکستان عمق سیاسی بشیتر بدهد، که در نتیجه جنگجویان منطقوی را قادر به حمله به هندوستان بسازد، چه کار هایی را انجام خواهد داد.

دهلی جدید به ایالات متحده امریکا، اتحادیه اروپا و سایر متحدین از عواقب ناگوار خروج عجلولانه نیروها شدیداً اخطار داده و تأکید نموده است که طالبان به بیشترین تعهدات شامل توافقنامه امضاء شده بین ایالات متحده و طالبان که بتاريخ ۲۹ فیبروری ۲۰۲۰ م به امضاء رسید، پابند نبوده اند. این تعهدات شامل درک کاهش خشونت ها و یک سلسله وعده ها برای محدود نمودن فعالیت های گروه های تروریستی، منجمله القاعده می باشد. همچنان هندوستان هوشدار داده که پاکستان هیچ تعهد رسمی را برای از بین بردن لانه های طالبان در خاک خود ارائه نموده است که اینکار گروه طالبان را قادر خواست ساخت تا با وجود پیشرفت ها در پروژه صلح، در هر زمانی

بند چند منظوره قرغه بالای دریا بغمان، از جمله شاخه اصلی دریا کابل، یا پشتیبانی مالی هند ساخته شد. کابل، افغانستان آوریل ۲۰۲۰ / FES (عکاس: مریم عالمی)

۱- پروژه "از ابهام تا استراتژی: گزینه های آینده سناریو های win-win در مجاورت افغانستان کدام ها اند؟" یک تلاش مستقلانه بنیاد فریدریش ایبرت برای تدوین و بحث روی سناریوی های احتمالی برای همسایه های افغانستان، تعدیل پالیسی ها، و نیاز به یک استراتژی جامع در میان پالیسی سازان خارجی اروپایی میباشد. این خلاصه پالیسی بخشی از سریالی است که توسط تیمور شاران و اندریو وانگینز برای بحث روی تأثیرات خروج نیروهای امریکایی و مذاکرات جاری صلح در ابراز موجوده، منافع استراتژیک و چالش ها برای مراجع ذیدخل در داخل و خارج افغانستان، نوشته شده است. فهرست مکمل این خلاصه های پالیسی از آدرس ذیل قابل دسترسی میباشد:

<http://www.afghanistan.fes.de/publications>

۲- تا سال ۱۹۹۰، هفت گروه جهادی سنی و یک گروه جهادی شیعه از پاکستان فعالیت مینمودند که توسط ایالات متحده، سعودی و سایرین کمک می شدند.

“

تا کنون، رویکرد هند متمرکز بر لابی تهاجمی ایالات متحده برای خروج مبتنی بر شرایط و "مسئولانه" و ترغیب ناتو برای ترک حداقل یک نیروی بین المللی ضد تروریسم است که می تواند به عنوان یک مانع پس از خروج در محیط مانند افغانستان عمل کند.

”

بسرعت دوباره به جنگ روی بیاورند.

دهلی جدید نگران است که بدون موجودیت چنین تضمین ها، با تهدید های جدی، منجمله در قلمرو متنازعه کشمیر، مواجه خواهد شد. بنابراین، تا اکنون رویکرد هندوستان روی وارد نمودن فشار بر ایالات متحده برای خروج مبتنی بر شرایط و "مسئولانه" و قناعت دادن ناتو به گذاشتن یک نیروی بین المللی ضد تروریسم که بتواند در شرایط پس از خروج نیرو ها از افغانستان به مثابه یک نیروی احتیاطی فعالیت نماید، متمرکز بوده است.

همچنان دهلی جدید تعاملات و دسترسی به مراجع ذیدخل عمده در مسئله افغانستان، منجمله قدرتمندان منطقوی، را تشدید بخشیده است. جهت تنوع بخشیدن به نفوذ خود در افغانستان، هندوستان بالای حمایت سنتی از حوزه های انتخاباتی غیر پشتون در افغانستان و رهبران آنها که در حکومت افغانستان موقف های کلیدی را اشغال نموده اند، سرمایه گذاری نموده است. درین رابطه، تا اکنون عبدالله عبدالله، عبدالرشید دوستم و والی اسبق بلخ، عطا محمد نور از دهلی جدید دعوت نامه های رسمی "charm offensive" دریافت نموده اند. همچنان هندوستان به کابل و نیرو های ملی دفاعی و امنیتی افغانستان وعده نموده که در صورت ادامه جنگ به آنها مساعدت های مالی اضافی را فراهم خواهد نمود.

شرایط در حال تغییر جیواستراتژیک: آیا هندوستان در حال شکست خوردن است؟

از سال ۱۹۷۹ م بدینسو، دهلی جدید خود را در پاسخگوئی به فضای سریعاً متغیر استراتژیک در افغانستان که این بار از معامله امریکا با طالبان و ظهور احتمالی یک خلاء قدرت منطقوی شکل میگیرد، با مشکل مواجه دیده است. از دیدگاه هندوستان، اعتماد ایالات متحده بر حمایت پاکستان در میانجی گری و تحقق توافق صلح یک کار مشکل بوده است. مفکوره نقش برجسته پاکستان در افغانستان پس از جنگ، دهلی جدید (و کابل) را حتی بیشتر از تهدید های فوری آن به مشکل مواجه می سازد. تا اکنون، چارچوب و پیشرفت پروسه صلح به ضرر دولت های هندوستان و افغانستان بوده و بنظر میرسد که نتیجه پروسه صلح موقف استراتژیک، دیپلماتیک، اقتصادی و سیاسی دهلی را در منطقه محدود میسازد. بعد از کنار رفتن امریکائی ها هر نوع متوازن سازی دوباره قدرت میتواند حتی اهداف قدرت جهانی هندوستان را تهدید کند زیرا اینکار شامل تغییر در موقف روسیه و چین خواهد بود. دهلی جدید با یک نوع تردد مواجه است: در حالیکه هندوستان در صدد حفظ منافع دیپلماتیک، امنیتی و اقتصادی خود در افغانستان و در منطقه است، بنظر میرسد که در آینده نزدیک این کشور احتمالاً میدان را ترک کند، صرف نظر از اینکه کدام یک از سناریو های ذیل بوقوع می پیوندد. این بخاطری است پاکستان بالای طالبان که محور اصلی پروسه صلح افغانستان اند نفوذ خود را تحقق بخشیده و اطمینان دارد که در صورت کامیابی یا ناکامی، می تواند امور مربوط به افغانستان را شکل دهد. تفکر zero-sum که بیشتر تنش های میان هندوستان و پاکستان را بیان میدارد به این مفهوم است که نفوذ متداوم پاکستان به ضرر هندوستان است. برعلاوه، سرمایه گذاری های ادغام اقتصادی دهلی جدید، که به هدف کنار زدن پاکستان و وابستگی به تعادل شکننده منطقوی ایجاد گردیده اند، بدون در نظر داشت نتایج آن تحت فشار قرار خواهد گرفت. یک دولت تحت سلطه طالبان ممکن است از ترتیبات تجارتي که برای هندوستان مطلوب تر باشد انصراف نماید، در حالی که جنگ داخلی گسترده می تواند به راحتی تدارکات و امنیت تجارت منطقوی را از بین ببرد. بنابراین، رویکرد استراتژیک دهلی در قبال افغانستان به بهترین وجه می تواند به عنوان تلاش برای به کاهش خطرات شناخته شود.

دهلی جدید برای حفظ منافع خود طیف وسیعی از گزینه ها را در اختیار دارد که احتمالاً بسیاری از آنها واکنش های سریع را در سراسر منطقه به دنبال خواهد داشت. یک مسیر شامل افزایش حمایت مالی، مسلح سازی و آموزش نیروهای امنیتی افغانستان جهت حصول اطمینان از پایداری آن است. برعکس، هندوستان ممکن در حمایت از مقاومت مسلحانه در خارج از نیروهای مسلح آن کشور خود را مجبور احساس کند، البته اگر در برخی موارد طالبان را صاحب موقعیت مسلط بدانند. این گزینه پیامد های منطقوی نیز خواهد داشت: هندوستان می تواند با ایران و روسیه که با آنها منافع منطقوی مشترک دارد، مشارکت نزدیکتر داشته باشد و این کشور ها احتمالاً پشتیبانی خود را از کارگزاران داخلی قدرت در افغانستان افزایش می دهند. در غیر این صورت، ممکن این تلاش ها منجر به رقابت میان آنان شود.

نقشه آسیای جنوبی

منبع: Wikipedia Commons

مشارکت استراتژیک میان اتحادیه اروپا و هندوستان: افغانستان به مثابه نقطه همگرایی

هندوستان و اتحادیه اروپا از اهداف و اصول مشترکی پیرامون دموکراتیک سازی، حاکمیت قانون، مبارزه با تروریسم و تقویت صلح و ثبات در افغانستان پس از ۲۰۰۱ برخوردار بوده اند. از نظر عملی، هر دو جانب "پول خود را در جانی سرمایه گذاری نموده اند که منفعت آن به خودشان می رسد"؛ آنها کمک های قابل توجهی به دولت افغانستان نموده اند. مشارکت استراتژیک ماه جولای سال ۲۰۲۰ میان اتحادیه اروپا و هندوستان: نقشه راه تا سال ۲۰۲۵ تهدیدات مشترک امنیتی و نگرانی های منطقی را برجسته ساخته و همکاری های قویتر در زمینه اهداف مشترک، منجمله مبارزه با تروریسم را تشویق می نماید^۲. هر دو جانب میتوانند با تکیه بر این میکانیزم و ارتباطات مشترک اخیر برای تنظیم و ساختار مجالس مشورتی شان، همکاری های سیاسی را در زمینه استقرار صلح، ثبات و رفاه در منطقه گسترش و تعمیق بخشند. هرچند تا اکنون، فراتر از اعلامیه ها، هماهنگی نهادینه و سازمان یافته اندکی در مورد افغانستان وجود داشته است.

ارزش ها و اصول مشترک:

ارزش های مشترک دموکراتیک، همکاری های اتحادیه اروپا و هندوستان را برای نیل به اهداف انکشافی و امنیتی در افغانستان جلب می نماید. از نقطه نظر روند صلح، منجمله ثبات سیاسی، حقوق اقلیت ها و حفظ دستاوردهای ۱۹ سال گذشته، بین اهداف دهلی جدید و بروکسل همگرایی وجود دارد. این امر در موقف اتحادیه اروپا و هندوستان در مورد انتخابات اخیر، روند صلح و به طور گسترده حمایت آنها از نظام سیاسی فعلی مشهود است. در آینده، هر دو کشور می توانند به طور مشترک مراجع ذیخصل منطقی و بین المللی را تشویق نموده و تحت فشار قرار دهند تا از این ارزش ها و دستاوردهای کمک به افغانها در حفظ آنها حمایت کنند.

ادغام منطقی و همکاری های بین منطقی:

هندوستان یکی از شرکای مهم تجارتي اتحادیه اروپا بوده و بسیار مشتاق به ظهور آمدن به مثابه یک قدرت اقتصادی عمده میباشد. با وجود این، بی ثباتی امنیت منطقی از دستیابی هندوستان به توانایی های اقتصادی و ارتباط اقتصادی با آسیای میانه جلوگیری نموده است. همچنان اتحادیه اروپا به مثابه یک شریک استراتژیک هندوستان میتواند میان هند و پاکستان میانجی گری نماید تا برای ادغام بزرگتر اقتصاد منطقی انگیزه ایجاد کند.

ثبات سیاسی در افغانستان و منطقه:

توجه هندوستان بر حصول اطمینان از ثبات نظام سیاسی فعلی در افغانستان و جلوگیری از سقوط دولت یا بازگشت طالبان به قدرت متمرکز می باشد. هندوستان و کشورهای مختلف اتحادیه اروپا حتی در صورت ادامه خروج نظامی ایالات متحده نیز می توانند برای انکشاف و ثبات همکاری نمایند. اگر آنها انتخاب کنند، منابعی را برای "ادامه مسیر" و حداقل پر نمودن "خلاء های کمک" که احتمالاً فقط در سالهای آینده افزایش می یابد، دارند که از کاهش بودجه کنفرانس اخیر ژنو مشخص گردیده است.

سناریو های احتمالی در افغانستان: دیدگاه هندوستان (نمایی از هندوستان)

در این مرحله، دهلی جدید در رابطه به تمام نتایج عملی پروسه جاری صلح و ترکیب دولت آینده افغانستان نگران است. برای ثبات گسترده تر فضای امنیت منطقی و داشتن موقف قوی در برابر پاکستان، هدف اساسی هندوستان اینست که ناتو و ایالات متحده را قانع بسازد تا به نحوی از انحاء نیرو های احتیاطی را که احتمالاً بر مبنای مبارزه با تروریسم استوار خواهد بود، در افغانستان حفظ نمایند. حتی این گزینه نیز با خطر بی ثبات سازی همراه است، زیرا حضور بسیار اندک نیرو های بین المللی ممکن مانع شکست دولت تحت افزایش حرکت طالبان شود. با شکست این بهترین وضعیت، اگرچه هنوز نتیجه رضایت بخشی در قبال ندارد، هندوستان احتمالاً با روش های زیر با سناریوهای آینده دست و پنجه نرم می کند:

■ **یک حکومت با ثبات و قانونی بین المللی:** درین سناریو دولت افغانستان، حد اقل به شکل فعلی آن باقی مانده و طالبان در یک معامله تقسیم قدرت در آن شامل میباشد. در صورتیکه کارگزاران قدرت رژیم فعلی بتوانند بعضی از منافع دهلی جدید را حفظ و از بدست آمدن آنها حصول اطمینان نمایند، ممکن این یک سناریوی مطلوب باشد. هرچند، طالبان و پاکستان خاطر نشان ساخته اند که در صورت توافقنامه نهایی صلح، تقاضا خواهند کرد که در کابل "تصفیه" (house cleaning) صورت بگیرد^۴. توانایی هندوستان برای نفوذ بالای چنین حکومت در آینده، حد اقل در کوتاه مدت، بر تقسیم قدرت از طرف طالبان با شخصیت کلیدی که توسط هندوستان حمایت میشوند، اتکاء مینماید که پذیرفتن آن ممکن برای طالبان و پاکستان مشکل ثابت شود.

۳- در ماه جولای سال ۲۰۲۰، پانزدهمین اجلاس اتحادیه اروپا و هندوستان بتاريخ ۱۵ جولای ۲۰۲۰، "مشارکت استراتژیک جدید میان اتحادیه اروپا و هندوستان را به تصویب رسانید: نقشه راه تا سال ۲۰۲۵"، که به مثابه یک نقشه راه مشترک برای اتخاذ اقدامات مشترک و تقویت بیشتر روابط میان اتحادیه اروپا و هندوستان در پنج سال آینده بشمار میرود.

۴- "قریشی، وزیر خارجه پاکستان در مورد رهایی زندانیان نظریاتی ارایه نمود و یک جنرال متقاعد پاکستانی تغییر رژیم کابل را تقاضا نمود"، طلوع نیوز، سپتمبر ۲۰۲۰ .

■ **یک رژیم با ثبات اما تحت سلطه طالبان:** درین سناریو حکومت افغانستان یا از بین رفته و یا سقوط داده میشود و طالبان با تعهد اندک به حقوق بشر و اصول قانونی امروزی حکومت میکنند. حکومت تحت سلطه طالبان میتواند یک حکومت حامی پاکستان بوده یا حداقل حکومت دارای سیاست خصمانه تر در برابر هندوستان باشد. هندوستان احتمالاً دست آورد های پیشبینی شده خود در سرمایه گذاری های اقتصادی و زیر بنائی را از دست داده و خود را در منطقه منزوی احساس نماید. اوضاع امنیتی کشمیر میتواند در زمانیکه تنش های مرزی با چین در حال افزایش میباشد، آسیب تر پذیر شود. جهت به چالش کشیدن چنین یک دولت آینده، هندوستان ممکن با سایر بازیگران منطقوی، مانند ایران، متحد شود. هرچند، مقامات هندی در رابطه به عکس العمل دهلی جدید در برابر سناریوی که طالبان در آن از روابط سازنده با هندوستان استقبال نمایند، در حالت ابهام قرار داشته اند که آیا چنین پیشنهادات را با حسن نیت بپذیرند یا رد نمایند.

■ **سناریوی جنگ داخلی:** حکومت بدون میان آمدن یک نظام با ثبات سقوط نموده و درگیری ها گسترش می یابند. درین سناریو، توقع می رود که جنگ های شدید آغاز گردیده و کشور های همجوار از گروه های رقیب حمایت نموده و احتمالاً افغانستان را به مناطق حائل تقسیم خواهد نمود که یادآور جنگ های داخلی در سال های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ می باشد. با مواجه شدن با یک حکومت تحت سلطه طالبان، بعضی از مقامات امنیتی در دهلی جدید ممکن این سناریو را با بی اعتمادی ترجیح داده و کارگزاران غیر دولتی قدرت را در شمال و صفحات مرتفع مرکزی افغانستان کمک و تحت تأثیر قرار داده و محدوده جغرافیایی نفوذ طالبان و - پاکستان - را تضعیف نماید. درین شرایط، هندوستان میتواند پشتیبانی خود را افزایش داده و حتی به همپیمانان افغان خود، که احتمالاً شامل بقایای نیرو های امنیتی افغان خواهند بود، اسلحه فرستاده و با سایر بازیگران منطقوی همکاری نماید.

پیشنهادات

- جهت بدست آوردن منافع مشترک در ایجاد ثبات در افغانستان پس از خروج نظامی غرب، هندوستان و اتحادیه اروپا باید از مرحله کنونی همکاری های دو جانبه در زمینه توسعه و امنیت افغانستان بسوی مرحله تطبیق این برنامه حرکت کنند. تعامل اتحادیه اروپا با هندوستان در رابطه به تقویت همکاری های امنیتی، منجمله مبارزه با تروریسم، میتواند حتی در ثبات منطقوی مفید واقع شود. حمایت هندوستان از نیروهای امنیتی و دفاعی افغانستان، که همیشه مورد سوء ظن شدید پاکستان قرار می گیرد، اگر بشکل چند جانبه مهندسی شود، ممکن در برابر انتقاد ها یا واکنش های ناگوار کمتر آسیب پذیر باشد.
- با اتکاء به توافقنامه امضاء شده مشارکت استراتژیک میان اتحادیه اروپا و هندوستان، این دو کشوری توانند در رابطه به مسئله افغانستان یک رویکرد منطقوی داشته و امکانات ایجاد یک صندوق مشترک کمک مالی برای صلح و ثبات، رفاه و آرامش پس از صلح در افغانستان را مورد بررسی قرار دهند. منابع هندوستان این کشور را به عنوان کاندید اصلی پیوستن با اتحادیه اروپا به عنوان یک کشور تمویل کننده اصلی برای دولت افغانستان تبدیل می کند که به مساعدت قابل ملاحظه و حتی سطوح حقیقی مساعدت ها ادامه خواهد داد.
- با توجه به توانائی محدود اتحادیه اروپا در تأثیرگذاری بر منافع منطقوی ایران و روسیه منحیت و بازیگر منطقوی، اگر هندوستان از نظر دیپلماتیک با این دو کشور روابط برجسته تر داشته باشد، از آن منفعت بالقوه بیشتر بدست میآورد. این دو کشور می توانند با تأمین روابط کاری نزدیکتر با اتحادیه اروپا و هندوستان کار کنند و از این طریق فشار های دیپلماتیک یک بلاک تمویل کننده جدید التأسیس را افزایش داده و سایر قدرتها را از تعقیب رویکردهای بی ثبات کننده در افغانستان منصرف نمایند.
- در ساحات مهاجرت و سیاحت، هندوستان میتواند پالیسی ویژه، خاصاً پروسه اخذ ویزه های مریضی، سیاحت و سرمایه گذاری را برای افغانها آسانتر بسازد. برای یکتعداد زیاد افغانها، هندوستان یکی از عمده ترین، و شاید یگانه، کشور برای دریافت مراقبت های با کیفیت صحی باشد. این چنین مراودات برای ادامه روابط متداوم و پایدار میان دو کشور بسیار ضروری است.

درباره نویسندگان

چاپ © ۲۰۲۱ بنیاد فریدریش ایبرت در افغانستان

وبسایت: www.afghanistan.fes.de

بدون اجازه کتبی بنیاد فریدریش ایبرت هر گونه استفاده تجارتي از نشریات منتشر شده بنیاد فریدریش ایبرت، مجاز نیست.

نظریات ارائه شده در این نشریه، لزوماً بازتاب دهنده نظریات بنیاد فریدریش ایبرت نمی باشد.

اندریو واتکینز، محقق و تحلیلگر منازعات و چشم اندازهای صلح افغانستان و به شدت در جلوگیری از منازعات دخیل است. وی پیش از این در افغانستان برای سازمان ملل، نهاد های بشردوستانه، دولت ایالات متحده و به عنوان یک محقق مستقل کار کرده است.

داکتر تیمور شاران استاد الحاقی پالیسی عامه در دانشگاه امریکایی افغانستان است و پیش از این تحلیلگر ارشد گروه بحران بین المللی در افغانستان بوده است.

درباره عکس روی جلد:

نخست وزیر هند، نارندرا مودی (در میان) در کنار اشرف غنی رئیس جمهور افغانستان (دوم راست)، هنگام افتتاح ساختمان جدید پارلمان افغانستان که به کمک مالی دولت هند ساخته شده است، کتاب مهمان را امضا کرد، کابل، افغانستان - ۲۵ دسامبر ۲۰۱۵ م.

تصویر: رپورتز / عمر سبحانی